

ÚSES VĚTROLAMIZUJE RÁZ NAŠICH MOZAIKOVÝCH KRAJIN

Prof. Ing. arch. Mojmír KYSELKA, CSc.

VŠB - Technická univerzita Ostrava, Hlubočany 16, 682 01 Vyškov

igor.kyselka@cmail.cz

Univerzálnost a direktivnost ÚSES jako nezbytné reakce myslících a cítících odborníků a úředníků v období devastací našich krajín za dohasínajícího socialismu je dobře pochopitelná. Nadšení mladé parlamentní demokracie, s nímž se ÚSES projednával a legalizoval je stejně srozumitelné.

Méně pochopitelná je absence reforem stále rigorózního ÚSES v procesu vývoje živých zkušeností projektů a prvních vlašťovek realizací, nebo poněkud módně - pod vlivem nových tendencí až nařízení po vstupu ČR do EU.

Pomineme-li možnost konfrontace ÚSES s jinými systémy „Grünvernetzung“ v zemích staré patnáctky - pokud vůbec existují - ocitá se ÚSES ve výrazném rozporu se stále více skloňovaným a dotovaným charakterem a rozvojem krajinného rázu. Jsou to strohé zásady nepřerušovaných koridorů, jejich povinná šířka a pravidelný rytmus biocenter atd., které by podstatně setřely mozaikový ráz různorodých krajín našich plošně převládajících pahorkatin, vrchovin a vysočin.

V době všeobecného využívání vizualizace by takové prostorové znázornění ÚSESem osázených členitých krajín jednoznačně prokázalo zoufalou uniformitu. Takovou jakou již desítky let ukazují naše převážně zemědělské, větrnou erozí ohrožené, orné krajiny. Ty byly v počátcích kolektivizace i v 60. letech osázeny větrolamy daných šířek a výšek a podle sovětských vzorů úspěšně vyrostly až topologově přerostly - a jsou integrální součástí ÚSES na Mikulovsku, Hané v Pomoraví, jako i na řadě zvlněných rovin v Čechách. Těmto krajínám (bez drobné rozptýlené zeleně) je nutno přiznat jejich často monumentální efekt a tím také určující krajinný ráz.

ÚSES jistě nemá ambice jen řešení větrné eroze, ale jeho koncepce vyvolává krajínotvorný efekt větrolamů, stírající půvabný ráz našich převažujících mozaikových krajín. Příslušný vědecký výzkum by jistě prokázal pokud tak neučinil a pokud to není zřejmé i nevědecky - že ty hodné a vhodné autochtonní organizmy v těchto mozaikách remízků, malolesů, louček, pastvin a rybníčků migrují jemným předivem interakčních prvků stejně úspěšně jako třicet metrů širokým „lokálem“. O takové migraci osmdesát metrů širokým „regionálem“ vysazeným na zemědělské půdě jako les je možno v jeho klimaxovém stádiu lehce diskutovat. O migraci „nehodných“ alochtonních organizmů týmiž koridory byla již odborná řeč - do ztracena. ÚSES jim to v dodatku vyhlášky zakáže a ta jižanská, balkánská havěť si pak dobře vystačí s koridory vyprahlých svahů násypů a zářezů podél silnic, dálnic a železnic, byť občas přerušeny čerpací stanicí nebo nádražím. Tyto direktivní komunikace svými nekompromisními a nepřerušitelnými koridory stírají dostatečně krajinný ráz na celé naší planetě s výjimkou Antarktidy.

Nemá se tedy ÚSES - od tvůrců své koncepce až po terénní projektanty zamyslet nad krajinným rázem svých větrolamizujících koridorů?